

THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SCOTLAND

COMPANY PROSPECTUSES: THE ACCOUNTANT'S ROLE

EDINBURGH, 1970 (85 pagina's). Prijs £ 1,50

door Drs. H. F. J. M. van Dullemen

Dit boek is het resultaat van het werk van een studiegroep ingesteld door de „Research and Publications” commissie van „The Institute of Chartered Accountants of Scotland”. Drie van de samenstellers zijn leden van dit instituut, die in de openbare praktijk werkzaam zijn en één is hoofd van de afdeling beleggingen van een bekende financiële instelling.

De commissie onderschrijft in het algemeen de bevindingen van de schrijvers.

Het doel van het boek is als gids te dienen voor accountants die in hun praktijk met de uitgifte van een prospectus te maken hebben. Daarnaast is het de bedoeling inzicht te geven aan studerende en aan hen die zich over dit onderwerp willen oriënteren. Hiertoe is het boek voorzien van een goed trefwoordenregister.

Het boek is geschreven voor de praktijk in Engeland en Schotland en gaat dus uit van de wetgeving en regels aldaar, met name van de Companies Act 1948 en de voorschriften van de Londense effectenbeurs.

De voorschriften die de Companies Act 1948 geeft met betrekking tot vorm en inhoud van prospecti zijn summier. Geconstateerd wordt dat het makkelijker is de beursvoorschriften te doen wijzigen dan de wet en daarom worden een aantal suggesties gedaan tot aanvulling van de voorschriften van de Federatie van Effectenbeurzen in Groot-Brittannië. Voorgesteld wordt dat de effectenbeurzen voorschrijven dat in het verslag van de accountant in een prospectus wordt opgenomen:

- a. Verhouding van winst tot het werkzame vermogen.
- b. Gedetailleerde omzetspecificatie.
- c. Verwijzing naar interim-cijfers, na het laatste gepubliceerde jaarverslag.
- d. Indien van belang, gegevens betreffende de winst- en verliesrekeningen zoals:
 1. inkomsten uit huur of pacht
 2. opbrengst van deelnemingen
 3. betaalde rente.
- e. Opinie omtrent de redelijkheid van uitgangspunt en veronderstellingen van de leiding van

de onderneming met betrekking tot de (toekomstige) voldoende aanwezigheid van liquiditeiten (working capital).

f. Weergave van opinie omtrent de onderzochte cijfers.

Voor de nederlandse accountant is het van belang te weten dat voorgesteld is dat de (engelse) accountant betrokken wordt bij prognoses in een prospectus. Weliswaar beperkt die betrekking zich hoofdzakelijk tot de rekenkundige en administratieve grondslagen en uitgangspunten van de prognose, doch ook de veronderstellingen van de leiding van de onderneming dienen te worden beoordeeld in verband met de toekomstige aanwezigheid van liquiditeiten. Het is vooral hier dat overwogen dient te worden waar de grens van taak en verantwoordelijkheid ligt.

Opgemerkt kan hier worden dat ook in ons land de accountant veelvuldig betrokken wordt bij prognoses, bijvoorbeeld ten behoeve van het aanvragen van bankkredieten. Ook hierbij komt de verantwoordelijkheid van de accountant, zei het dan niet ten opzichte van het publiek, naar voren. Ook in dit verband kan het nuttig zijn kennis te nemen van de ontwikkeling in Engeland.

Opgemerkt moet worden dat in dit boek hoofdzakelijk wordt behandeld de rol van de accountant bij het samenstellen van een prospectus bij introductie ter beurse van aandelen of obligaties. Aandacht wordt hierbij besteed aan het feit dat het publiek kan veronderstellen dat, in normale tijden, de ontwikkeling van een bedrijf in de toekomst overeenkomstig die van het recente verleden zal zijn. Wat normale tijden zijn, wordt niet nader omschreven.

De Federatie van Effecten Beurzen schrijft voor dat een prospectus een mededeling moet bevatten met betrekking tot de financiële en commerciële vooruitzichten van de onderneming, tezamen met belangrijke inlichtingen daarover die van belang zijn voor toekomstige resultaten en die niet bekend zijn bij het publiek. De veronderstellingen waarop de leiding van de onderneming de prognose baseert, moeten vermeld worden in het prospectus. De redelijkheid van de rekenkundige en administratieve grondslagen voor deze prognoses moeten worden beoordeeld door de accountant, die daarover verslag moet uitbrengen.

Een en ander in tegenstelling met de Verenigde Staten waar geen prognoses in het prospectus mogen worden opgenomen.

De over het prospectus rapporterende accountant (die vaak een andere is dan de accountant die de jaarrekening certificeert) heeft nog een machtsmiddel. Volgens de Companies Act 1948 moet de accountant schriftelijk toestemming geven vóórdat zijn verslag in het prospectus mag worden opgenomen. Hij kan dus weigeren indien hij van mening is dat de combinatie van zijn verslag met de overige inhoud van het prospectus misleidend kan zijn.

Het zal, tot slot, weinig opzien baren dat in het boek de suggestie gegeven wordt om vooral alle aantekeningen van het onderzoek door de accountant zo volledig en goed mogelijk te ordenen en te bewaren als voorzorg voor toekomstige vragen en mogelijke aansprakelijkheidsprocedures.

Dr. N. H. Douben

OVERHEIDSFINANCIËN IN HOOFDLIJNEN

H. E. Stenfert Kroese n.v., Leiden, 1971, 161 blz.

door Prof. Dr. L. F. van Muiswinkel

Onder de titel „Overheidsfinanciën in Hoofdlijnen” heeft Douben een boek het licht doen zien dat bestemd is voor ieder die meer van het financieel-economisch overheidsbeleid wil weten dan de gemiddelde krantenlezer. Waarbij moet worden opgemerkt dat van de lezer wel verwacht wordt dat hij de grondbeginselen van de algemene economie onder de knie heeft. Daarnaast kan het geschrift van nut zijn voor een aantal beroepsopleidingen waar enige kennis van de leer der openbare financiën onder de exameneisen voorkomt.

Door de schrijver werd ernaar gestreefd de inhoud niet „populair” te laten zijn doch wel eenvoudig. Naar onze mening heeft de auteur in dit opzicht zijn doel bereikt. In korte en bondige hoofdstukken passeert de leer der openbare financiën de revue.

In de eerste vier hoofdstukken worden de overheidsuitgaven behandeld. Op welke wijze en waarom houdt de overheid zich bezig met de goederenvoorziening? Hoe groot is de bijdrage die de overheid levert aan het nationaal product? Het verschil tussen overheidsuitgaven en -bestedingen. De groei van de overheidssector. Op heldere wijze worden deze onderwerpen in de eerste hoofdstukken uiteengezet. Daarna volgt een behandeling van de belastingheffing.

De verschillende soorten belastingen worden beschreven en de gevolgen ervan zoals belastingcompensatie en -afwenteling ontvangen aandacht. Het midden van dit hoofdstuk over belastingheffing wordt gevormd door enkele paragrafen over begrippen als begrotingssaldo, financieringssaldo en liquiditeitssaldo. Men zou zich kunnen afvragen of deze paragrafen niet enigszins verdwaald zijn in dit hoofdstuk. Een behandeling ervan in een apart hoofdstuk zou wellicht de voorkeur hebben verdiend.

In het zesde hoofdstuk vraagt de schrijver aandacht voor de veranderde rol die de overheid speelt in de huidige maatschappij. Het is o.a. de verandering van „nachtwachstaat” (de kleinste begroting is de beste begroting) naar „verzorgingsstaat”. Steeds zwaarder wordt het gewicht dat in theorie en praktijk wordt toegekend aan bv. begrotingspolitiek en schuldpolitiek van de overheid zowel ter stabilisering van de conjunctuur als ter bevordering van een evenwichtige groei. Hiermede is de aanloop genomen naar het volgende hoofdstuk waarin in twee stappen een macro-economisch beleidsmodel wordt ontwikkeld. In dit model wordt zowel aan reële als aan monetaire factoren plaats ingeruimd. Met behulp hiervan worden de mogelijkheden van de begrotingspolitiek en de schuldpolitiek op voortreffelijke wijze behandeld.

In een boek waarin de hoofdlijnen van de overheidsfinanciën worden getrokken kan niet aan alle onderwerpen uitgebreid aandacht worden geschonken. Er moet door de auteur worden gekozen. Over het algemeen stemmen wij gaarne in met de gemaakte keus. Een enkel punt is er wellicht te bekaaid afgekomen. De voortdurende groei van de overheidsuitgaven, ook relatief t.o.v. het nationaal inkomen, brengt de noodzaak met zich mee de doelmatigheid en de afweging van de verschillende overheidsuitgaven goed in de gaten te houden. In dit verband was het wellicht wenselijk geweest onderwerpen als kosten-baten analyse en programma-budgettering in het kort aan te stippen.

Samenvattend kan het volgende worden gezegd: Douben heeft een voortreffelijk inleidend boek geschreven op het gebied van de leer der openbare financiën. Het is didactisch van hoge kwaliteit. Daarbij kon hij steunen op het werk van Prof. dr. Th. Stevers. Zelf zegt de auteur hiervan in het voorwoord: „Veel van wat in nog niet gepubliceerde kollegedictaten van deze laatste is neergelegd wordt in dit boek door de schrijver samengevat en in druk gebracht. Zonder de hulp van deze kolleges en de publicaties van Stevers zou dit resultaat nooit tot stand zijn gekomen”.

DE VERENIGING - RECHTSPERSOON EN
HAAR LEDEN
Deventer, 1969.

door Prof. Mr. C. A. Boukema

In de serie Venootschaps- en Rechtspersonenrecht van het Nijmeegse Van der Heijden-Instituut verscheen als deel 2 bovengenoemde dissertatie. Een boek, waarmee vooral de praktijk is gediend, omdat een up-to-date handboek van het Nederlands verenigingsrecht ontbrak. Zij, die regelmatig, hetzij als bestuurder, hetzij in een toezichthoudende of controlerende functie met verenigingen te maken hebben kunnen van dit boek veel profijt hebben. Naast de theorie van het verenigingsrecht behandelt de schrijver namelijk een groot aantal praktische kwesties met betrekking tot de organisatorische opbouw van de vereniging, de rechten en plichten der leden, bevoegdheden en werkwijze van de algemene vergadering etcetera. Daarbij komt niet alleen het huidige recht, maar ook het toekomstige verenigingsrecht ter sprake; in het bijzonder de bepalingen van titel 2 (De vereniging) van boek 2 (Rechtspersonen) van het nieuwe B.W. Met de invoeringswet van boek 2, welke op 4 november 1970 is ingediend en welke o.a. het preventief toezicht op verenigingen afschaft kon de schrijver echter geen rekening houden.

Typerend voor des schrijvers wijze van behandeling zijn de openingszinnen van het boek: „Zoals een mens niet uit zichzelf is, zo is hij gedurende zijn hele bestaan niet zichzelf genoeg. Dit brengt de mens er onder meer toe en noopt hem om door samen te gaan met anderen zijn persoonlijke beperktheid te boven te komen”. Voor Van der Velden vloeien de normen van het positieve recht noodzakelijk voort uit de aard van de mens en van de menselijke samenleving; bijvoorbeeld de rechtspersoonlijkheid van de vereniging (blz. 39), het meerderheidsbeginsel (blz. 94) en de wettelijke voorschriften ten aanzien van statutaire naam en zetel van de vereniging (blz. 44 en 46).

De schrijver acht de gelijkheid der leden een grondbeginsel van het verenigingsrecht (blz. 110). Dit gelijkheidsbeginsel zou inhouden, dat alle leden in beginsel en rekening houdend met de daarvoor bij de vereniging in aanmerking komende omstandigheden, gelijke rechten en plichten ten opzichte van de vereniging hebben en dat bevoordeling van bepaalde leden uitsluitend mag plaats vinden voorzover dit met de aard van de vereniging valt te rijmen. Hij ver-

wijst daarbij naar een aantal schrijvers die dezelfde opvatting hebben. In een volgende publikatie over dit onderwerp zal Van der Velden's naam er nog aan toegevoegd kunnen worden; is het op die grond een „beginsel van ongeschreven recht” zoals de schrijver zegt en mag men er allerlei positiefrechtelijke normen (blz. 126, 127, 132, 157, 160 etc.) uit afleiden?

Het samenwerkingsverband beschouwt Van der Velden als het „normaaltje” van de vereniging, er is echter ook sprake van een vereniging indien de samenwerking der leden is beperkt tot contributie betalen (blz. 5) en zelfs dat is niet nodig om toch van een vereniging te blijven spreken (blz. 31). Bij een vereniging kan de uiteindelijke en algemene beslissingsmacht in handen zijn van een kleine groep. „Het is niet zó, dat in een gezonde democratie de leden alleen maar vertrouwen hebben in leidinggevend organen waarvan zij de samenstelling zelf rechtstreeks hebben beïnvloed. Ook een leiding met absolute macht bekleed, die noch gekozen is door de andere samenwerkenden, noch verantwoording aan hen verschuldigd is, kan zonder haar eigen belang te zoeken ernaar streven de samenwerking te dienen door in de geest van de andere deelnemers het welzijn van alle betrokkenen te realiseren. In bepaalde omstandigheden kan een dergelijke leiding beter en meer in het belang van alle betrokkenen zijn dan een door de deelnemers gekozen en aan hen verantwoording verschuldigd bestuur” (blz. 33).

De schrijver vindt het dan ook jammer, dat de bepalingen van het nieuwe B.W., waarbij de leden stemrecht hebben, in ieder geval gedeeltelijk het Bestuur benoemen, bij uitsluiting gerechtigd zijn tot statutenwijziging en ontbinding der vereniging, het Bestuur de plicht tot rekening en verantwoording heeft etcetera, niet langer aanvullend recht zijn maar een dwingendrechtelijk karakter hebben (blz. 57). Samenwerkingsvormen, die een andere taakverdeling wensen en toch de persoonlijke betrokkenheid van vele deelnemers centraal stellen worden, aldus de schrijver, naar de stichting gedreven, hetgeen zou leiden tot een verdere verwatering van het stichtingsbegrip, terwijl de stichtingsvorm de ontplooiing van de samenwerking kan verhinderen (blz. 33). Aan degenen die zich verenigen wordt de vrijheid ontnomen om hun samenwerking anders dan democratisch in te richten (blz. 133).

Helemaal duidelijk zijn mij deze verzuchtingen toch niet. De nieuwe wettelijke regeling zal er toe kunnen bijdragen, dat een duidelijke scheiding ontstaat tussen organisaties, waar de

deelnemers wel en organisaties, waar de deelnemers geen beslissingsbevoegdheid hebben ten aanzien van de realisering van de doeleinden der organisatie. De stichtingsvorm biedt de mogelijkheid een organisatie ondemocratisch in te richten en behoeft de persoonlijke betrokkenheid niet in de weg te staan. Anderzijds zou de door de schrijver verdedigde opvatting, mede gelet op het bijzonder ruime begrip „samenwerking”, dat de schrijver hanteert, m.i. tot een verwatering van het verenigingsbegrip leiden.

Het grootste deel van het boek (blz. 102-210) is gewijd aan de rechtspositie van de

leden en de algemene vergadering. Hier worden onderwerpen besproken als, overeenkomsten van de vereniging met of ten behoeve van de leden, verenigingstuchtrecht, bijeenroeping, agenda, notulen en besluitvorming van de algemene vergadering. Vooral hier kan men veel nuttige informatie vinden omtrent tal van rechtsvragen, welke in het verenigingsleven kunnen rijzen.

Samenvattend een boek, waartegen m.i. rechtstheoretisch ernstige bezwaren zijn aan te voeren, maar dat voor de praktijk van het verenigingsrecht in een behoefte voorziet.

BINNENGEKOMEN BOEKEN

Prof. Mr. C. A. Boukema en Prof. Dr. F. J. W. Löwensteyn: De besloten vennootschap. N.V. Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer, Deventer. Prijs f 17,50.

Prof. Dr. F. Hartog: Nederland en de Euromarkt (serie export en welvaart). Uitg. H. E. Stenfert Kroese N.V., Leiden. Prijs f 23,—.

Het nieuwe vennootschaps- en ondernemingsrecht, onder redactie van Prof. Mr. J. M. M. Maeijer. Uitg. N.V. Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer, Deventer. Prijs f 5,50.

Dr. I. Roeloffs: De coöperatie, maatschappelijk en fiscaal beschouwd. Uitg. Samsom Uitgeverij, Alphen aan den Rijn. Prijs f 22,50.

Prof. Dr. A. J. van den Tempel: Heffing van vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting van uitgedeelde vennootschapswinsten. Uitg. N.V. Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer, Deventer. Prijs f 7,50.

Mr. J. M. Middag en Mr. G. van Muiden: Nieuw huurrecht bedrijfsruimten. Uitg. N.V. Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer, Deventer. Prijs f 16,50.

Drs. Jap Kim Siong: De Indonesische vennootschapsbelasting. Uitg. N.V. Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer, Deventer. Prijs f 14,50.

Nederlands Studiecentrum voor Informatica, Bestandsorganisatie: deel I De structurering van gegevensverzameling; retrieval- en updatingsaspecten. Uitg. Samsom Uitgeverij N.V., Alphen aan den Rijn, Brussel. Prijs f 14,80.

Ir. F. F. D. Cochius, Drs. L. E. Groosman, S. F. A. M. Nielen, D. Overkleef, F. L. Pieters en J. H. van Zijl: Moderne computers en hun toepassingen I en II. Uitg. N.V. Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer, Deventer. Prijs f 19,50 per deel.